

VAL McDERMIDOVÁ

Vrah mění tvář jako chameleon a láká do náručí smrti...

CESTA KOSTLIVCŮ

CESTA
KOSTLIVCŮ

VAL McDERMIDOVÁ

CESTA KOSTLIVCŮ

Přeložila Radmila Damová

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2015

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2014 Val McDermid

All rights reserved.

Z anglického originálu *The Skeleton Road*

(First published by Little, Brown, Great Britain, 2014)

přeložila © 2015 Radmila Damová

Redakce textu: Jiří Páček

Jazyková korektura: Ludmila Böhmová

Grafická úprava obálky © 2015 Bohumil Fencel

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7507-292-4

Mé Jo:

„Toto věnování je ovšem určeno očím ostatních:
jsou to soukromá slova, jimiž k tobě promlouvám
na veřejnosti.“

Tématem geografie je moc. Přestože geografii světa často považujeme za nevinnou, není produktem přírody, ale produktem historie zápasů mezi autoritami soupeřícími o moc organizovat, okupovat a spravovat území.

Kritická geopolitika
Gearóid Tuathail

Prolog

V přístavu krétského prázdninového letoviska Chania bývá západ slunce obvykle skvělou podívanou. Na trupech výletních lodí, jachet střední cenové skupiny a osobních lodí pro zábavní plavbu se odrážejí odlesky zlaté, červené a růžové barvy. Masivní historické hradby vnějšího přístavu se tyčí ke křehkému nebi jako stíny vrhané na projekční plátno a nábřeží je obsypané loudajícími se turisty, kteří se ležérně přesouvají od pouličního umělce ke stánku se šperky, z restaurace do krámků se suvenýry.

Od přístavu se dozadu do města táhnou bez ladu a skladu nakupené budovy, některé stupňovitě uspořádané v kopci, jiné přilepené jedna na druhou jako velké římské nájemní domy. Prázdninové byty a domy, které si majitelé pořídili na důchod, shlížejí na hemžení lidí a lodí, žíhané posledními línými paprsky slunce.

Od jednoho z venkovních stolů taverny pozoruje turisty muž s nečitelným výrazem ve tváři, před ním stojí zbytek velké sklenky sedmihvězdičkové metaxy. Podle vzhledu mu může být tak šedesát nebo o něco málo víc. Má široká ramena a několik kilo nadváhy. Ustrojený je do tmavě modrých šortek a lahvově zelené polokošile, v níž vynikají svalnaté paže opálené do stejného odstínu barvy, jakou má nápoj. Na nose mu sedí brýle proti slunci, nápadně elegantnější než jeho ostatní oblečení. Strříbrné vlasy má zastřížené těsně u hlavy, hustý knír si co

chvíli otře hřbetem ruky. K tomuto gestu se uchyluje mnohem častěji, než vyžaduje pití; jako by snad z kníru byl poněkud nespůj. Tahle jediná věc ho zrazuje, narušuje postoj absolutního sebeovládání.

Muž si naprosto neuvědomuje, že ho někdo pozoruje, což je překvapivé, neboť působí dojmem ostražitého muže.

Dopije, naposledy si otře ústa a pak se zvedne. Pevným krokem přechází nábreží. Lidé mu ustupují z cesty, ale ne ze strachu. Zdá se, že spíš s úctou. Pouhých pár metrů za ním jde někdo další. Stín, který využívá davu lidí k tomu, aby se muži mohl držet v patách.

Několik ulic za přístavem muž zabočí do úzké boční ulice. Rychle se kolem sebe rozhlédne, pak zamíří k modernímu činžovnímu domu. Ani příliš elegantnímu, ani příliš lacinému. Právě takovému, v němž by si pořídil byt penzionovaný učitel dějepisu, který si chce užívat krétského způsobu života. A přesně za takového člověka ho jeho sousedé považují.

Pronásledovatel vklouzne do budovy za mužem a tiše za ním stoupá po schodišti. Při podobné práci je druhou přirozeností kradmý pohyb a dnešek není výjimkou. Čepel bez sebemenšího zvuku vyjede z pouzdra. Uchopená v místě těžiště, čeká. Je tak ostrá, že by dokázala přetnout list papíru.

Muž se zastaví přede dveřmi svého bytu, klíč už dávno drží v ruce, připravený rychle vstoupit. Zasune klíč do zámku a otočí jím, strčí do dveří. Právě se chystá překročit práh, když jakýsi hlas až nezdvořile blízko za ním vysloví jméno, které celá léta neslyšel. Šokovaně se začne otáčet, při tom pokračuje ve vstupu do bytu.

Příliš pozdě. Čepel bez zaváhání opíše třpytivý oblouk a prořízne muži hrdlo od ucha k uchu. Krev vytryskne a stříká, vrhá jiný odstín červené na dveře, stěny a podlahu.

Než muž dodýchá, je jeho vrah už zase zpátky mezi turisty, míří do baru na těžce zasloužený drink. Možná na sedmihvězdičkovou metaxu. A na přípitek této jediné smrti, která ani zdaleka nemůže odčinit všechna ta ostatní úmrtí.

Fraseru Jardineovi se chtělo umřít. Žaludek a střeva měl sevřená panikou. Po levém spánku mu stékala kapička potu. Jeho vnitřní hlas se vysmíval vlastní slabosti, jako to dělával už od dětství. Fraser si studem kousal ret, rozhodně zatlačil na střešní okno, otevřel ho a otočil jeho křídlo vzhůru. Po jedné vystoupal poslední tři příčky žebříku a opatrně se vynořil na šikmou střechu.

Nemyslel na turisty, kteří by za tenhle senzační výhled na město, označené za památku světového dědictví, ochotně zaplatili. Fräsera zajímalo jen to, jak vysoko nad zemí se nachází.

Výšky neměl nikdy rád. Jako dítě se vždycky snažil vyhýbat vysoké klouzačce v parku. Závrať vyvolávajícím schodům, které při každém kroku kovově zařinčí jako hrozivě vyzvánějící zvon. Studenému zábradlí vlhce lepkavému pod jeho zpocenou dlaní. Pachu potu a kovu, z nichž se mu dělalo na zvracení. (A jak příšerné by bylo ohodit proudem barevných zvratků děti a jejich rodiče pod sebou.) Někdy ovšem nebylo úniku. Stál na kovové plošince na vršku skluzavky, vnímal tlak v močovém měchýři a věděl, jak nepříjemně blízko je možnost, že si počurá kalhoty. Pak zavřel oči, dosedl na zadek a fičel dolů, odmítal otevřít oči, dokud ho konec lesklého kovového pásu nevypusťtil na natvrdo udusaný písek. Odřetí kůže na kolenou považoval za požehnání; znamenalo, že je zase zpátky na pevné zemi.

Celoživotní hrůza z výšek byla jeho jedinou výhradou proti zvolenému povolání, když zvažoval výběr kariéry. Odhadce sanačních nákladů se jistě nevyhne tomu, že čas od času bude muset vylézt na střechu. Nelze přece ignorovat skutečnost, že by některé konstrukce mohly představovat nebezpečí pro zaměstnance samé nebo navýšit náklady. Fraser nebyl žádný hlupák; na veletrhu pracovních příležitostí se na to výslovně zeptal. Muž, který zastupoval stavitelství, situaci zlehčoval, tvrdil, že k něčemu podobnému dochází jen velice zřídka. Teprve po třech měsících zaškolovací doby Fraser pochopil, že poradce výběru povolání vůbec netušil, o čem mluví. Jenže trh pracovních příležitostí už tou dobou stál za houby, zejména pro mladého muže s průměrnými výsledky z nikterak významné univerzity. Tak spolkl hořkou pilulku a zůstal, kde byl.

Během uplynulých šesti let se naučil rychle odhadnout, které nadcházející zakázky přinášejí v tom ohledu nejhorší vyhlídky, a pak se jim nenápadně vyhnout. Měl plné ruce práce s jiným úkolem; problematická stolička si vyžádala návštěvu zubáře; musel se zúčastnit nějakého školení. Vyhýbání se úkolům obnášejícím lezení po výškách vybrousil do hotového umění, a pokud je mu známo, nikdo si ničeho nevšiml.

Jenže dneska ráno – a jako by toho nebylo dost, jde ještě ke všemu o sobotní ráno – šéf práci hodil na hlavu jemu. Rychlovka pro nového klienta, na něhož chtějí udělat dojem. A všichni ostatní mají závazek někde jinde. Kontrola cimbuří a věžiček z období viktoriánské pseudogotiky na škole Johna Drummonda padla na Fräsera a jeho okované špičky bot.

V ústech měl vyprahlo, ruce uvnitř pracovních rukavic kluzké potem, opatrně jako krab sestupoval po prudkém sklonu střechy z břidlicových tašek. „Mohlo by to být horší,“ zamumlal nahlas, když automaticky kontroloval stav střechy, vnímal mezery v místech, kde tašky trochu vyklouzly z úchyty nebo úplně chyběly. „Mohlo by to být mnohem horší. Mohlo by pršet. Mohlo by to tu být jako na zatraceném ledovém kluzišti.“ Falešné povzbuzování, které by neošálilo ani jeho dvouletou dceru. A zcela jistě neošálilo Fräsera.

Důležité je pořád pomalu a pravidelně dýchat. To, a nedívat se dolů. Nikdy se nepodívat dolů.

Relativního bezpečí se dočkal v mělkém, olovem vykládaném žlabu za cimbuřím opatřenou obvodovou zídkou a dokázal se soustředit na práci, která ho čekala. „Je to jenom stěna. Je to jenom stěna,“ hučel. „A zatraceně mizerná stěna,“ dodal, když si všiml drolicí se malty. Tlak na močový měchýř narostl, když zvažoval, nakolik konstrukci oslabilo počásí. Zespona není v žádném případě možné škodu odhadnout. Co dalšího na něj ještě čeká na téhle zatracené rozpadající se střeše?

Fraser kolem školy Johna Drummonda nesčetněkrát projížděl a žasl nad skutečností, že na dálku pořád vypadá stejně impozantně jako dřív, přestože je budova už skoro dvacet let prázdná. Byl to význačný orientační bod Edinburghu, propracovaná fasáda působivě dominovala parčíku za jednou z hlavních dopravních tepen vedoucích na jih. Celá léta developery odstrašoval nezbytný rozsah přestavby této opuštěné soukromé školy. Exponenciální expanze studentské populace města však vytvořila vyšší tlak na ubytování a vyšší zisky pro developery, kteří měli nervy na to, aby se pustili do rozsáhlých projektů.

A proto Fraser o chladném sobotním ránu uvízl na téhle hroutící se střeše. Začal opatrně postupovat po jejím obvodu, svoji pozornost dělil mezi stav nízké zídky a střechy, tu a tam nadiktoval poznámku do hlasem aktivovaného rekordéru, který měl připnutý na reflexní vestě. Když dorazil k první z vysokých pseudogotických věžiček, jež stály ve všech rozích střechy, zastavil se, pečlivě ji obhlížel. Byla asi čtyři metry vysoká, průměr základny neměřil o moc víc než metr, v příkřím kuželu se zvedala do špičky. Vnější část zdobily velmi nákladné kamenické práce. Fraser se podíval, nač se s tím dělali. I ve viktoriánské době přece musel existovat lepší způsob, jak utratit peníze. Tak proč si vybrali zrovna tohle? Všechny ty nadbytečné detaily na místě, kde je nikdo neuvidí zblízka, kouličky a kudrlinky se ostře rýsovaly proti obloze. Některé během let odpadly. Naštěstí zrovna nikdo nestál dole, když se to stalo. V úrovni střechy se nalézal malý kamenný

oblouk, nejspíš měl umožnit přístup do nitra věžičky. Přístup pro nejmladšího a nejmenšího zednického učně, hádal Fraser. Pochyboval, že by se i v nejšířším místě oblouku vůbec dovnitř protlačil rameny. Přesto by tam vážně měl nakouknout.

Položil se na okapní žlab, zapnul svítilnu na helmě a posunul se vpřed. Jakmile dovnitř prostrčil hlavu, dokázal překvapivě dobře zhodnotit stav vnitřku věžičky. Podlahu pokrývaly cihly poskládané do vzoru rybí kosti; i vnitřní stěny tvořily cihly, lehce se propadaly tam, kde se pod nimi vydrolila malta, ale udržely se na své pozici vahou, která na ně tlačila shora. Chumel pírek v jednom koutě označoval místo, kde nějaký holub prohrál boj s vlastní stupiditou. Vzduch kazil štiplavý pach, Fraser ho přičítal nějaké drobné havěti, která budovu navštívila. Krysy, netopýři, myši. Cokoliv.

Spokojený s tím, že tu není nic dalšího, co by stálo za zmínku, Fraser vycouval a zase se postavil na nohy. Narovnal si vestu a pokračoval v inspekci. Druhá strana. Druhá věžička. Nekoukej se dolů. Třetí strana. Kus cimbuřím opatřené zídky natolik rozdrolené, až se zdálo, že drží jen silou vůle. Fraser byl moc rád, že tu není nikdo, kdo by viděl kapičky potu, které mu zpod vlasů stékaly na krk. Klesl na všechny čtyři a proplížil se kolem té nebezpečné zóny. Tuhle zídku bude třeba rozebrat dřív, než sama od sebe spadne dolů. Dolů. Bože, už jen z toho slova samotného tady nahoře div neodmlel.

Třetí věžička se před ním rýsovala jako oáza bezpečí. Dosud na všech čtyřech Fraser znovu zapnul svítilnu a prostrčil hlavu vstupním obloukem. To, co spatřil tentokrát, způsobilo, že se okamžitě vztyčil. Praštil se do týlu o vnitřní část oblouku, helma mu sletěla z hlavy a koulela se po podlaze, paprsek světla sebou divoce zmítal, než se helma konečně přestala houpat a ustálila se v jedné poloze.

Fraser zasténal. Konečně na nějaké střeše objevil něco děsivějšího, než je výška. Přes cihlami vykládaný prostor se na něj šklebila lebka, která ležela na roztroušených kostech, zjevně kdysi patřících lidské bytosti.

2

„To si ze mě dělají srandu, ne?“ Detektiv vrchní inspektorka Karen Pirieová zakláběla hlavu a pozorovala rohovou věžičku vysoko nad sebou. „Snad vážně nečekají, že budu oblézat střechu budovy, která je určená k demolici? A navrch kvůli nějaké kostře?“

Detektiv konstábl Jason „Mentol“ Murray pochybovačně hleděl na okraj střechy, pak se pohledem vrátil k šéfové. Přímo vnímala, jak mu v hlavě šrotují kolečka. *Je moc tlustá, moc neohobbná, příliš velké riziko.* Ale přestože byl Mentol nepochybně těžkopádný, pod Kareninými křídly se leccemu přiučil. I když by se dalo pochybovat, že by uměl vysvětlit významy těch slov, v průběhu let získal základy elementární diplomacie. „Stejně nechápu, proč jsme ten případ vyfasovali my,“ řekl nahlas. „Teda jak může jít o odložený případ, když ho našli teprve dneska ráno?“

„Jen pro přesnost, nevíme najisto, jestli je to muž. Ne dokud se na kostru nepodívá někdo, kdo rozumí kostem. A ta druhá věc... Jasone, pro koho pracujete?“

Mentol se zatvářil zmateně. Byl to jeho standardní výraz. „Pro skotskou policii,“ odpověděl tónem člověka, který říká úplnou samozřejmost, ale přitom ví, že se stejně dočká pokárání.

„Upřesněte to, Jasone.“ Karen se ochotně chystala na pokárání.

„Pracuju pro vás, šéfko.“ V tu chvíli se tvářil jako sám se sebou velice spokojený.

„A co dělám já?“

Tady se nabízela celá řada možných odpovědí, ale žádná z nich Mentolovi nepřišla vhodná. „Vy jste šéfka, šéfko.“

„A čeho jsem šéfka?“

„Odložených případů.“ Teď byl plný sebevědomí.

Karen si povzddechla. „Ale jak se naše jednotka jmenuje oficiálně?“

Svitlo mu. „Jednotka starých případů.“

„A proto tenhle případ patří nám. Pokud ten někdo ležel nahoře tak dlouho, až se z něj stala kostra, vytáhli jsme si krátkou slámku.“ Když Mentola patřičně srovnala, přenesla pozornost zpátky k muži v helmě a reflexní vestě, který stál vedle ní. „Chápu dobře, že se tady bavíme o značně stísněném prostoru?“

Hlava Frasera Jardinea poskakovala nahoru a dolů jako u zrychleně puštěného příkvyujícího oslíka. „Rozhodně. Dva by se tam sotva vešli.“

„A vstup do té věžičky? Ten je taky značně omezený?“

Fraser se mračil. „Cože? Myslíte úzký?“

Karen přikývla. „Přesně tak. A taky by mě zajímalo, kolik má věžička přístupových míst. Vede tam i zpátky jediná možná cesta?“

„No, stojí na rohu, takže teoreticky se k ní může z obou stran. Když vylezete ze střešního okna a dáte se doleva, je to druhá věžička, ke které přijdete. Já vyrazil vpravo, takže pro mě to byla třetí, ke které jsem se dostal.“

„A ty přístupy,“ pokračovala Karen. „Chápu to dobře, že ty věžičky nejsou nijak chráněné před živly? Před větrem a deštěm?“

„Je to střecha. To se rozumí samo sebou.“ Ostře se nadechl. „Promiňte, nechtěl jsem si hrát na chytráka. Jen to se mnou docela otrásl. A můj šéf měl jedinou starost: ‚Nezabrání vám to pokračovat v odhadech?‘ Takže jsem tak trochu pod tlakem, chápete?“

Karen ho konejšivě poplácala po paži. I přes kombinézu pocítila pevné svaly. Člověku, jako je Fraser, by nedělalo potíže dovléct tělo do věžičky na střeše. Dotyčné místo činu by mohlo poněkud zúžit oblast podezřelých. Pokud oběť zemřela někde jinde než uvnitř věžičky.

„Chápu. Jak ta budova vypadá zevnitř? Nevnímal jste nějaké náznaky, že tam před vámi byl někdo jiný?“

Fraser zavrtěl hlavou. „Ničeho jsem si nevšiml. Ale nedokážu posoudit, nakolik těžké by bylo něco takového poznat. Vevnitř je značný nepořádek. Tu budovu uzavřeli už hodně dávno a zapracovalo tu počasí. Uvnitř je vlhko a plíseň a ve zdech se uchytily rostliny. Nevím, za jak dlouho se z člověka stane kostra, ale hádám, že to pár let trvá?“

„Určitě.“ Karen mluvila s větší sebedůvěrou, než jakou pociťovala.

„Takže i kdyby se tam před lety motala celá banda lidí, nemáme šanci se o tom nikdy dozvědět. Příroda zvítězí a zahladí všechny stopy, které za sebou necháváme. Občas postačí několik měsíců a sotva poznáte, že na nějakém místě žili nebo pracovali lidé.“ Pokrčil rameny. „Takže není vůbec překvapením, že jsem neviděl žádné šlápoty, skvrny od krve ani cokoli jiného.“

„Ale díru v lebce jste viděl?“ Obráťte list, nenechtejte je, aby se upokojili vlastním vyprávěním. Karen moc dobře uměla přesouvat výsledky od míst, kde se svědek cítil jistý v kramflecích.

Fraser těžce polkl a opět začal přikyvovat, chvilkové sebevědomí bylo zase to tam. „Přímo tady,“ řekl a ukázal na své čelo nad střed pravekého obočí. „Ne zrovna veliká, vlastně ani není o moc větší než knoflíček košile.“

Karen povzbudivě přikývla. „Nic moc dramatického, já vím. Ale stačí to. Co oblečení? Nevšiml jste si nějaké látky na těle, nebo jestli třeba něco neleželo na zemi?“

Fraser vrtěl hlavou. „Upřímně řečeno, na nic jiného jsem se nepodíval, jen na tu lebku.“ Otrásl se. „Budou mě pronásledovat zasraný noční můry.“ Provinile pohlédl na Karen. „Pardon. Omlouvám se za nevyváchanou hubu.“

Karen se usmála. „Už jsem slyšela horší výrazy.“ Usoudila, že Fraser Jardine nemá ke svému nečekanému nálezu co více dodat. Čekají ji teď důležitější hovory. Obrátila se znovu na Mentola. Se svědkem,

jehož příspěvek vyšetřování je tak silně limitovaný, nemůže natropit moc škody. „Jasone, posaďte se s panem Jardinem do auta a sepište úplnou výpověď.“

Jakmile Mentol odvedl Frasera z doslechu, spojila se Karen telefonicky se službu konajícím manažerem techniků ohledání místa činu. S Gerrym McKinlayem spolupracovala často a věděla, že mu nemusí do slova a do písmene popisovat každý detail, který chce mít ošetřený. V současné době měla pocit, že honění zločinců přichází na řadu až jako druhé, po papírování. Někteří z manažerů techniků vyžadovali pro každou zadanou práci oficiální požadavek se dvěma kopiemi. Karen chápala jejich důvody, ale zpoždění, které to způsobilo ve vyšetřování, jí vždycky brnkalo na nervy. „Co to máte za problém?“ napadl ji jeden z manažerů. „Mrtvoly, kterými se zabýváte, jsou už dlouho po smrti. Pár dní tady nebo tam přece nepředstavuje žádný rozdíl.“

„To vykládejte truchlícím,“ odsekla mu Karen. „Každý den je pro ně nesmírně dlouhý. Tak pohněte prdelí a dělejte svou práci, jako by vám na ní záleželo.“ Matka by se zhrozila nad slovníkem, jaký používá. Jenže Karen se tvrdě poučila, že při terénní policejní práci se přílišná slušnost nevyplácí.

„Ta vaše kostra, Karen?“ zeptal se Gerry, nosový přízvuk Severního Irsku se zřetelně projevil ve stažení jejího jména do jediné slabiky.

„Jako vždycky, Gerry. Podle svědka se nachází ve značně stísněném prostoru se složitou přístupovou cestou. Dovnitř a ven se dá dostat jedině po střeše. Ta je celá léta vystavená působení povětrnostních vlivů. Takže podle mě budeme potřebovat člena týmu pro ohledání místa činu specializovaného na vraždy, aby všechno nafotil a pečlivě místo prohledal. A je na vás, jestli chcete, aby obhlídku střechy zajistil ten samý člověk, nebo jestli myslíte, že na to budete potřebovat někoho dalšího. Já osobně bych využila toho chudáka, který tam tak jako tak musí vylézt. Přístup ke střešnímu oknu hlídá uniformovaný policista, takže se tam s nikým dalším nesrazí.“

„Co cesta k tomu střešnímu oknu?“

Karen nafoukla tváře a pak vydechla proud vzduchu. „Netuším, jakou důkazní hodnotu bude mít cokoli, co najdete. Budova se zhruba dvacet let nepoužívá. Neponičili ji vandalové ani se v ní neusídlili squaťeři, ale podle našeho svědka je vnitřek v podstatě prázdná skořápka a ruina. Patrně bude připomínat fotky, jaké znám z Detroitu. Za chvílku půjdu dovnitř a obhlídnu to sama. Nepošlete sem někoho? Pokud si budou myslet, že to stojí za víc než omrknutí, probereme to spolu znovu.“

„Dobře. Necháte tělo uložit do pytle a označit, ještě dokud budeme na místě? Abychom se mohli podívat, co na nás čeká pod ním?“

„Udělám, co bude v mých silách, Gerry. Ale sám víte, jak to vypadá v sobotu, když se hraje fotbalová liga. Je až zarážející, kolik telefonů má problém se signálem.“

Gerry se zachechtal. „Tak přeju hodně štěstí. Ozvu se, Karen.“

Ještě zbývá jeden telefonát. Karen vyvolala číslo z kontaktů a čekala na spojení. Mohla by přivolat patologa, který má zrovna službu. Jenže staré kosti pro Karen znamenaly jediné. Doktorku River Wildeovou, forenzní antropoložku a ženu, která se u Karen nejvíc blížila pojmu nejlepší přítelkyně. Její rodiče byli hippies a poznamenali dceru jménem, které nikdo nemohl brát vážně, proto River pracovala ještě usilovněji a energičtěji než kterýkoli z jejích kolegů, aby si vysloužila neoddiskutovatelný respekt. Obě ženy spolu pracovaly na několika klíčových případech, ale jejich přátelství bylo pro Karen téměř stejně důležité jako profesní dopad známosti s River. Když jste policistka, vaše práce se postaví mezi vás a ostatní ženy. Je těžké vybudovat si víc než pouhý povrchní vztah s někým, kdo nepracuje ve stejném oboru. Příliš velká důvěra by se mohla stát nebezpečnou. A navíc lidé zvenčí nechápou, o co všechno jde. A tak vám zbývají další policistky přibližně stejné hodnosti, jakou máte vy. Neexistuje zrovna moc policistek postavených tak vysoko jako Karen a nikdy si s žádnou z nich moc nerozuměla. Často se zaobírala myšlenkou, jestli to nemá něco společného s faktem, že jsou vysokoškolačky, zatímco ona se musela hodnostmi

propracovávat odspodu. Ať už je důvod jakýkoli, do té doby, než Karen potkala River, nikdy nenarazila na žádnou ženu, která by měla spojitost s uplatňováním zákona, v jejíž společnosti by ráda pobývala.

River se ozvala na třetí zazvonění. Její hlas zněl rozespale. „Karen? Řekni mi, že jsi ve městě a chceš se sejít na brunch.“

„Nejsem ve městě a na brunch už je moc pozdě.“

River zasténala. Karen měla dojem, že slyší vrzání postele. „Krucí, požádala jsem Ewana, aby mě před odchodem vzbudil. Včera jsem se vrátila z Montrealu, moje tělo ani netuší, co je sakra za den.“

Na povídání bude dost času později. Karen dobře věděla, že neudělá chybu, když přejde rovnou k věci. „Tady v Edinburghu je sobota, čas oběda. Schytala jsem kostru s dírou v hlavě. Máš zájem?“

River zívla. „Samozřejmě že mám sakra zájem. Tři hodiny? Za tři hodiny bych to nejspíš stihla, ne? Hodinu do Carlisle a dvě do Edinburghu?“

„Zapomínáš na sprchu a kafe.“

River se zasmála. „Pravda. Tak tři a čtvrt. Pošli mi v textovce adresu, sejdem se na místě.“ A linka zmlkla.

Karen se usmála. Mít přátele, kteří berou práci stejně vážně jako ona, je bonus. Posunula si kabelu o něco výš na rameno a zamířila k bočnímu vchodu do školy Johna Drummonda. Uniformovaný policista před ním pochmurně zíral na šterkovou cestičku a rododendronové keře. Nevystoupala ještě ani tři schody a už slyšela, že ji Mentol volá jménem. Potlačila povzdech, otočila se a viděla, jak se k ní pomalu šine. Nikdy ji nepřestalo udivovat, že se někdo tak hubený dokáže pohybovat s veškerou grácií grizzlyho.

„Co je, Jase?“ Že by nastalo slavné poprvé? Že by objevil něco, co by stálo za to si vyslechnout? „Řekl nám něco zajímavého?“

„Pan Jardine o tomhle místě něco zaslechl. Tedy před mnoha lety.“ Odmlčel se, vyčkával, oči mu zářily, dostal tak původu své přezdívky, reklamě, která prohlašovala: „Murrayovy mentoly, Murrayovy mentoly, nespěchejte, vychutnejte mentoly.“

„A hodláte mi to prozradit? Nebo si budeme hrát na hádanky?“

Mentol zcela nedotčeně pokračoval dál. „Na něco si vzpomněl... Cestou sem telefonoval jednomu kamarádovi, že to nestihne včas do hospody na začátek zápasu.“ Zatvářil se lítostivě. „Liverpool hraje s Manchesterem.“

„Měli byste všichni podporovat místní týmy, prokrista. Co pro vás kdy udělal Liverpool, Jason?“ Karen káravě zamlaskala. „A teď do toho zatahujete ještě mě, berete to oklikou, místo abyste šel k jádru věci. Což je?“

„Když mu pan Jardine řekl, že jde obhlédnout střechu školy Johna Drummonda, ten kamarád se ho zeptal, jestli poleze nahoru vnitřkem nebo zvenčí. Což mu připomnělo, že o téhle škole slyšel už dřív, od dalšího chlápka, se kterým se schází. Ukázalo se, že horolezci s podobnými budovami něco zkouší. Zjevně lezou nahoru po zdech budov bez lan a dalšího vybavení.“

„Máte na mysli free climbing?“

„Tak se tomu říká? No, John Drummond je mezi horolezci evidentně proslulý jako budova, na kterou se leze pro zábavu. Navíc u ní není žádná ostraha, která by je pronásledovala. Takže ten náš mrtvý se na tu střechu vůbec nemusel dostat střešním oknem. Mohl se nahoru vyšplhat po budově.“

3

Profesorka Maggie Blakeová přejela pohledem po posluchárně, snažila se o oční kontakt s každým z přítomných. Potěšilo ji, že jí všichni věnují pozornost. Tedy až na tu počítačovou maniačku v zadním rohu, která nikdy nezvedne oči od tabletu, dokonce ani tehdy, kdy vyjadřuje svoje názory. Vždycky se najde někdo, kdo maří její nejlepší snahu vtáhnout posluchače do děje. I na speciálních konferencích, jako je tato, kdy si každý sám dobrovolně zvolil návštěvu víkendové řady přednášek a seminářů. „Takže, abychom to shrnuli, dnes jsme se soustředili na teorii, že sám akt popisu geopolitického vztahu může vést k jeho existenci.“ Vřelost Maggiina hlasu oživovala závěr, který by jinak mohl působit jako vystřízlivění po intenzivní diskusi, jež mu předcházela. Výuku vždycky považovala za určitý druh divadla. A její úloha herečky v hlavní roli byla vždy pečlivě promyšleným výkonem. Právě tohle podle ní bylo jedním z důvodů, pro něž si svoje křeslo v Oxfordu vysloužila krátce po čtyřicítce.

„Ukázali jsme si, že když média polarizují konflikt jako boj mezi těmi dobrými a zlými, ovlivní to způsob, jakým chápeme jeho účastníky. Geopolitiku skutečně vytváří jazyk. Právě teď můžeme sledovat, jak se to děje v souvislosti s ukrajinským konfliktem. Protože Západ potřebuje demonizovat Putina, je režim, který v mnoha ohledech není o nic lepší než Rusko, proměněn v oběť, a tím prohlášen za toho dob-

rého. V reálu vždycky existuje rozpor mezi skutečností a tlakem rozlišovat jen černobílé dobro a zlo.“

Ruka vystřelila vzhůru, a aniž by její majitel počkal na vyzvání ke svému komentáři, rovnou spustil. „Nechápu, jak v tomhle dokážete být tak dogmatická,“ prohlásil nepřátelsky.

Samozřejmě, Jonah Peterson, pomyslela si Maggie. Jonah s pečlivě nagelovanými vlasy, nízko sedícími džínami, jež odhalují značku jeho spodního prádla, značkovými rámečky brýlí a Elvisovým úšklebkem. Maggie měla ráda studenty, kteří diskutovali o svých názorech, přemýšleli o tom, co četli a slyšeli, a nacházeli logické rozpory, které toužili blíže prozkoumat. Jenže Jonah si prostě jen liboval v rozporech jako takových. Dělal to od chvíle, kdy kurz začal, a bylo to únavné a rušivé. Jenže v dnešní době jsou studenti zároveň zákazníci a od ní se očekává, že se provokatéry, jako je Jonah, bude zabývat, a ne že jim jednu strihne, jak měli ve zvyku její učitelé a přednášející tváří v tvář prostopášné stupiditě. „Důkazy z historie tuto interpretaci podporují,“ odvěděla, odhodlaná nedat najevo, nakolik se jí dostal pod kůži.

Jonah se zjevně domníval, že ji donutil k ústupu. Nehodlal se vzdát. „Ale občas je zjevné, že jedna strana jsou ti špatní. Vemte si balkánský konflikt. Copak nemůžete Srby charakterizovat jako ty špatné, když se dopustili naprosté většiny masakrů a zvěstev?“

Maggie měla semináře a přednášky vždycky pečlivě naplánované; přesvědčivá konstrukce stála na pevných základech, pak se cihlu po cihle zvedala k jasnému a fakty podloženému závěru. Jonahova slova jí ovšem otrásla jako vlak, který vyskočí z kolejí. Nechtěla myslet na Balkán. A ze všeho nejmíň zrovna dneska. Maggie byla zvyklá ovládat svoje pocity, její obličej nic neprozrazoval. Ledový chlad se projevil pouze v jejích slovech. „A jak to můžete vědět, Jonahu? Všechno, co o balkánském konfliktu víte, vám zprostředkovala média nebo historikové konkrétního geopolitického názoru. Nemáte žádné přímé vědomosti, jež by odporovaly teorii, kterou jsme dnes odpoledne probírali. Nedokážete rozeznat nuance reality. Nebyl jste tam.“

Jonah vzdorovitě vystrčil bradu. „Tehdy jsem ještě nosil plínky, paní profesorko. Takže ne, nebyl jsem tam. Ale jak víte, že existovaly nějaké nuance? Možná měli historikové a média pravdu. Možná média někdy přinesou pravdivý příběh. To nemůžete vědět ani vy. Můj pohled na věc má stejnou platnost jako vaše teorie.“

Vytahovat nadřazenost nepatřilo k věcem, k nimž by se Maggie běžně uchýlovala. Ale dneska je všechno jinak. Dneska reaguje netypicky. Dneska nemá náladu na žádné hrátky. „Ne, Jonahu, to tedy nemá. Můžu to vědět a vím to. Protože já jsem tam *byla*.“

Když Maggie jediným pohybem shrábla své poznámky, třídní knihu a iPad a vyšla z místnosti, uvědomovala si ohromené ticho. Teprve v polovině cesty chodbou ji dostihl šum útržků hovoru a doprovázel ji ke vstupním dveřím Chapter House, viktoriánské kopie osmiboké středověké klášterní budovy, používané teď pro semináře a konzultace. Nechala za sebou s klapnutím zapadnout těžké dubové dveře a zamířila k říčnímu břehu tvořícímu východní hranici koleje sv. Scholastiky. Přes brzké jaro byly záhony, které lemovaly cestičku, nakypřené a plné barev, ale Maggie pro ně dnes odpoledne neměla oči. Při chůzi zhluboka dýchala, snažila se uklidnit. Jak mohla dopustit, aby Jonahovy neomalené poznámky pronikly její osobní obrannou linií?

Odpověď byla nabíledni. Dnes je jí padesát. Půl století, tradičně příležitost k životnímu bilancování. V takový den nemůže ignorovat události, které ji formovaly. Kus života možná odeslala do minulosti, jenže dnes jí patrně bylo souzené vynořit se ze stínů dávných dob. Bylo by nevděčné předstírat, že toho v životě nedosáhla dost, co by stálo za oslavu. Jenže pokus zaměřit se na to dobré díky Jonahovi ztroskotal. Když se vracela cestičkou k Magnusson Hall, cítila jen bolest ze svých ztrát.

Bála se, že to takhle dopadne. Proto smetávala ze stolu nejruznější návrhy přátel, kteří s ní chtěli slavit. Žádný večírek. Žádná večeře. Žádné dárky. Co se týče zbytku světa, prostě den jako každý jiný.

A pak nastane zítřek, nebude co oslavovat a ona vrátí minulost zpátky do škatulky a znovu ji odešle do temnoty.

Maggie zamířila ke společenské místnosti profesorského sboru. V tuto denní dobu bude víceméně prázdná. Nikdo od ní nebude očekávat, že se s ním začne vybavovat. Koupí si cappuccino z automatu, jako to obvykle po semináři dělává, a pak se uchýlí do svých pokojů a bude pokračovat v nějaké práci. Odvede mysl od vzpomínek něčím náročnějším, než je seminář se studenty. Strčila do dveří a musela se ještě jednou pořádně podívat. Místo aby vstoupila do poklidné prázdné místnosti, čekal ji hned za dveřmi hlouček známých tváří, seskupený do neformálního kroužku. Sotva měla čas zaregistrovat hudbu a balonky, někdo hned vykřikl: „Všechno nejlepší k narozeninám!“ a vypukl jásot.

Maggiiným prvním impulsem bylo otočit se na podpatku a odejít. Svoje přání, jak si představuje narozeniny, už jasněji vyjádřit nemohla. A tohle rozhodně není ono. Druhý pohled jí ovšem připomněl, že tohle jsou její přátelé. Její kolegové. Lidé, které má ráda, jichž si váží a některé dokonce obdivuje. Ať je sebevíc rozrušená, oni si nezaslouží, aby je zpražila za něco, co udělali z lásky a dobré vůle. A tak na tvář nasadila úsměv a vešla dovnitř.

Odpoledne se vleklo a Maggie se usmívala, až jí bolely obličejové svaly. Pozorovatel zvenčí by oslavu mohl považovat za dokonalou, za uctění ženy, která je viditelně milovanou přítelkyní právě tak jako významnou akademičkou, plodnou autorkou, oblíbenou učitelkou i efektivní a dravou bojovnicí za vědecké granty. Jen Maggie věděla, že potěšení, které projevuje, je lež. Litovala, že se nedokáže uvolnit a bavit se stejně dobře, jako se evidentně baví ostatní hosté. Nedokázala ze sebe ovšem setřást smutek, který neustále vnímala jako protipól uvolněné atmosféry.

Hudba přešla od Dexy's Midnight Runners na Madness. Někdo sestavil playlist výlučně z písní doby jejich studií a to bylo požehnání.

Žádná v ní nevyvolávala čerstvý nápor nechtěných vzpomínek. Vítejte v domě zábavy, vážně. Jako na zavolanou francouzskými okny vedoucími na zadní trávník a k řece prošla poslední příchozí. Vlasy havraní černí s proužky stříbra, které zachytávaly světlo, jako by tam byly strategicky rozmístěné pro efekt. Bledá pleť, vysoké lícní kosti a oči zasažené tak hluboko, že se jejich barva nedala určit, dokud jste se neocitli pouhý kousek od nich. Tessa Minogueová vstoupila do místnosti se svou obvyklou sebejistotou, pokynula hlavou a usmála se na každého z klubka lidí držících se při okraji salonu, kde si mohli užívat čerstvého večerního vzduchu. Tessa, která toho o těch temných místech ví víc než kdokoli jiný. Tessa, která bývala její nejlepší přítelkyní, pak něčím víc než jen tím, a teď už je zase její nejlepší přítelkyní.

Maggie se přesunula hlouběji do místnosti, nespouštěla z Tessy oči. Náhodnému pozorovateli by se mohlo zdát, že prochází společností, cestou rozdává úsměvy a pozdravy. Maggie jejím chování ovšem velice dobře rozuměla. Za chvilíčku se Tessa objeví u ní, její rty se otřou o měkoučké místečko pod Maggiiným pravým uchem, její dech ji teple ovane, její tvář spočine na Maggiině o zlomeček déle, než je běžné.

A nemýlila se. Než stačila napočítat do padesáti, stála Tessa vedle ní, šeptala jí do ucha milá slovíčka. „Vypadáš skvěle.“ Díky zbytkům dublinského akcentu, změkčenému časem a vzdáleností, to znělo ještě příjemněji.

„Tys o tom věděla.“ Maggiin hlas postrádal laskavost.

„Nebyl to můj nápad. A usoudila jsem, že kdybych ti o tom řekla, nepřišla bys a všichni by si připadali jako idioti. A ty by sis to pak nikdy neodpustila,“ vykládala Tessa, zavěsila se do Maggie a volnou rukou se natáhla po sklence prosecca.

Maggie vnímala, jak kosti Tessiny paže tlačí do jejího vlastního kyprého masa. Bože, být Tessa jen o trošku hubenější, zlomilo by ji pouhé objetí. „S tím bych nepočítala. A tys neměla nervy na to být tu od samého počátku.“

„Kdepak, uvízla jsem na jednání na ministerstvu zahraničí. Ohledně

mezinárodního trestního tribunálu. Kolikrát už se naše plány zhroutily a překazily kvůli rozvlácným právníkům?“

„Sama jsi právník, nezapomínej.“

„Ale nepatřím k rozvlácným.“ Tessa měla pravdu. Jedním z důvodů, proč si Maggie tak libovala v její společnosti, byla nekomplikovaná povaha, překvapivá u právničky, která se zabývá palčivými morálními dilematy lidských práv. Teď se Tessa doširoka rozmáchla skleničkou k místnosti plné lidí. „Každopádně teď tady jsem a na tom záleží. Je mi jasné, že by se z nejrůznějších vzpomínek lidí v téhle místnosti dala na místě poskládat patchworková přikrývka z tvé minulosti, ale jediné já bych dokázala vyrobit přehoz z jednolité látky.“

„Jeden člověk tu chybí, Tesso.“ A ten, kdo tu chyběl, byl jediný, na němž skutečně záleželo. Jeho obrázek stínil Maggiin vnitřní zrak od chvíle, kdy ji Jonah rozhodil. Nikdo se nezachoval tak necitlivě, že by zmínil jeho jméno, ale Maggie nejednou zaregistrovala, že nevyslovené visí ve vzduchu. Samozřejmě že ho nikdo nepozval. Protože na sebe nenechal kontakt. Tehdy, když před osmi lety bez rozloučení odešel, ani nikdy později. Dimitar Petrovič odešel bez ohlednutí. Maggie si milionkrát opakovala, že se ji snažil ochránit. Ale vždycky se dohadovala, jestli se spíš nesnažil ochránit sám sebe před komplikacemi citového života.

Tessiny rty se zkroutily do grimasy představující něco mezi úsměvem a úšklebkem. „Mohl ti poslat kytku.“

„Mitja mi nikdy nenosil kytky.“ Maggie pozvedla bradu, pohlédla na společnost a odhodlaně se usmála. „Na klíšé nebyl stavěný, Tesso. To přece víš.“

„Nícméně měl tendenci opakovat se,“ opáčila Tessa okamžitě.

Maggie se pootočila a věnovala přítelkyni přísný pohled. „Tím máš na mysli co?“

„Vrátil se ke svým starým trikům.“ Tessa odtáhla ruku. „Včera večer mi to řekl jeden člověk z týmu žalobců. Tentokrát to byl Miroslav Šimunovič. Pamatuješ se na něj?“

„Jeden ze stoupců Radovana Karadžiče. Až po krk namočený do vraždění v Srebrenici? Tenhle Šimunovič?“

„Ten. Unikl tribunálu, to víš. Nepřijímají už žádné nové případy. Šimunovič si určitě myslel, že vyvázl. Přijal identitu učitele dějepisu na penzi. Žil na Krétě, v bytě s krásnou vyhlídkou na přístav v Chanii. Soused, co bydlel na patře naproti, ho objevil před třemi dny. Ležel ve dveřích svého bytu s krkem podříznutým od ucha k uchu.“

Maggie pevně sevřela víčka. Když oči znovu otevřela, tmavě modré duhovky připomínaly křemen. „Nemůžeš vědět, jestli to má s Mitjou cokoli společného,“ ucedila mezi sevřenými rty.

Tessa lehce trhla ramenem. „Stejný modus operandi jako u všech ostatních. Sleduj časovou linii, Maggie. Miloševič zemřel dřív, než ho Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii stačil shledat vinným. Mitja se na tři dny naložil do lihu a soptil proti lidem, jako jsem já, že zklamali jeho národ. K první vraždě došlo šest týdnů poté, co tě opustil, celý zapálený pro misi dát do pořádku všechno, co nedokážeme my v Haagu. Pokud to nedělá Mitja, je to někdo jiný se stejným seznamem viníků.“

„Tohle nám možnosti zrovna nezužuje. Ta jména nejsou žádným tajemstvím, Tesso.“

„O třech nebo čtyřech z nich věděli jen specialisté. Pokud Mitja někde nepředvádí to své divadlo pomsty, co přesně ho posledních osm let drží mimo tvou postel, Maggie?“ Ta slova zněla drsně, ale Tessiny oči byly plné soucitu.

Hudba plynule přešla v *Let's Dance* od Davida Bowieho. Muž středního věku, který by měl mít víc soudnosti než se nacpat do úzkých džínů, se mezi ně vedral a vlepil Maggii hubanec na tvář, naprosto nevnímal napětí mezi ženami. „Pojď, Maggie,“ naléhal na ni. „Pojďme si zatančit, jak nás nabádá ten zpěvák.“

„Později, Lucasi,“ odpověděla a podařilo se jí vyslat jeho směrem roztržitý úsměv. Nafoukl se a odtančil zase zpátky do davu na tanečním parketu, cestou jim oběma zahrozil prstem. Maggie se zhluboka

nadechla a prohrábla si rukou husté hnědé vlasy, jimž zakazovala odhalovat náznaky šedi, které tam potajmu číhaly. „Děláš, jako bych byla neodolatelná. Obě víme, že to není pravda.“

Tessa položila ruku na rameno druhé ženy a naklonila se k ní. „Nevadilo by mi zkusit to znovu.“

Maggie si odfrkla zahořklým smíchem. „Tvůj entusiasmus je odzbrojující.“ Poklepala Tesse na ruku. „Radši zůstaneme přítelkyněmi. To nám jde nejlíp. Do postele jsme spolu padly jediné proto, že nám oběma nesmírně chyběl Mitja. Ztratila jsem muže, kterého jsem milovala, a ty jsi ztratila svého nejlepšího přítele.“

„Co jsem ti říkala o tvém věčném sebepodceňování? Pro Mitju jsi nikdy nebyla až druhá nejlepší volba. My dvě jsme se staly přítelkyněmi v době, kdy si prorážel cestu do tvého života, a pořád jsi moje nejlepší kamarádka.“ Tessa krátce vyštěkla zatrpklým smíchem. „Občas si říkám, že jsi moje jediná přítelkyně. Jde o to, že tě Mitja doopravdy miloval. Od tebe ho nemohlo odvést nic menšího než křižácké tažení jediného muže proti válečným zločincům.“

Maggie vrtěla hlavou, stále se zdvořile usmívala na celou místnost. „Víš, co si myslím.“

„Mýlíš se.“

„A ty jsi tvrdohlavá. Poslyš, Tess, když jsme se s Mitjou poznali, nebyl to žádný holobrádek. Když jsme na sebe v devadesátém prvním v Dubrovniku narazili, byl to úplně dospělý dvaatřicátník. Nejsm hloupá. Bylo mi jasné, že musel mít minulost. Život. Ale oba jsme se shodli na tom, že se nenecháme ovlivnit tím, co bylo dřív.“

Tessa nesouhlasně zafrkala. „To se mu hodilo.“

„Hodilo se to nám oběma. Ani mně zrovna nechyběla minulost. Ale o mně se teď nebavíme, bavíme se o Mitjovi. Vždycky jsem předpokládala, že má někde na chorvatském Zapadákové ženu. Možná i děti. Prostě jsem jen nechtěla vědět, co opustil, aby mohl být se mnou.“

Tessa do sebe obrátila zbytek skleničky. „Tak proč by se k tomu vracel? Když měl tebe? Už ji kvůli tobě opustil. Neopustil by tě kvůli ní,

opustil by tě jen tehdy, kdyby měl poslání, kterému nedokázal odolat. Které pro něj bylo nejpřednější. Nepřekonatelně.“

Maggie poodstoupila od Tessy, kamarádčina ruka jí sklouzla z ramene. „Líbí se mi, že o mně máš tak vysoké mínění, když jsi přišla s takovou noblesní teorií vysvětlující, proč ode mě odešel partner.“ Rozhlédla se po místnosti, vnímala lidi, kteří se spolu bavili, tančili, popíjeli. Pohled na ty, které milovala a jichž si vážila, nedokázal rozehnat její smutek. „Ať už jsem pro něj byla čímkoli, Tesso, nepředstavovala jsem pro něj domov. Proto odešel. Mitja prostě odešel domů.“

Alan Macanespie se kdysi svěřil jednomu příteli, že není člověkem nakloněným zkoumání vlastního nitra. Jeho kamarád se rozřehtal, div se nezalkl pivem. Když ho záchvat smíchu přešel, řekl: „Bože, kdybych vypadal jako ty, zkoumal bych vlastní nitro pokaždé, když bych se na sebe koukl do zrcadla.“ Tento pohled na věc zesílil o několik roků později, když se Macanespie rozešel se svou dlouholetou přítelkyní.

„Až budu příště chtít žít se zrzavým prasetem, koupím si tamworthského vepře,“ zněla její zničující hláška na rozloučenou. Při pohledu do zrcadla při holení s ní musel stále víc souhlasit. Zrzavé vlasy zesvětlely a zřídly, strniště zhrublo. Oči se zdály menší, protože mu ztloustl obličej. Nechtělo se mu myslet na to, jak vypadá jeho tělo; v současné době neměl v bytě žádné zrcadlo, které by odráželo celou postavu. Když přítelkyně odcházela, řekla mu, že nad sebou zlomil hůl. Měl takové plíživé podezření, že ani v tom se nemýlila.

Macanespiemu se nelíbilo, jaké pocity to v něm vyvolávalo. Uvědomil si, že jeho kariéra uvízla na mrtvém bodě, ale to neznamená, že se vyzuje ze své práce pro Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii. Dobrá, nepředstavoval si, že ho právnický titul zavede k vyslýchání válečných zločinců a k pomoci s jejich vyhledáváním, ale i tak tomu dával přednost před sepisováním závětí a převodů vlastnických práv v nějakém odporném městečku v Centrálním pásu rodného

Skotska. Našel si pěkné teplé místo v jedné z šedých oblastí mezi ministerstvem zahraničí a ministerstvem spravedlnosti, a to mu naprosto vyhovovalo. Nejhorší ze všeho pro něj byla skutečnost, že musí sdílet kancelář s tím velšským mizerou Proctorem.

Jenže tohle všechno by mohlo vyblednout a stát se bezvýznamným, pokud dneska půjde všechno do háje. Jeho předchozí šéfová, Selina Brysonová, měla ke svým podřízeným přístup, který by člověk shovívavější než Macanespie nazval liberálním. Macanespie ho popisoval jadrněji: „Houby ji zajímá, co děláme, pokud dodáváme výsledky, za které si může přičíst zásluhy, a neprdíme na recepcích u velvyslance.“ Jenže Selina se stala minulostí a dnes přijde nový hoch, aby na něj a Proctora zahrozil mohutným klackem. Povolal si oba do kanceláře v sobotu jenom proto, že to prostě je v jeho moci.

Macanespie je možná líný, ale není hloupý a ví, že být předem varován znamená být na vše připraven. Proto zavolał jednomu ze svých londýnských kamarádů z mokré čtvrti a požádal ho o důvěrné informace o novém šéfovi. Jerry mu ochotně vyhověl za příslib lahve tradičního holandského likéru Genever, až si Macanespie příště zaskočí z Haagu do Londýna.

„Wilson Cagney,“ řekl Macanespie. „Pověz mi o něm něco.“

„Co o něm zatím víš?“

Macanespie se kysele usmál. „Velice mladý, velice dobře oblečený, velice černý.“

Jerry se zasmál. „Je starší, než vypadá. Bude mít blíž ke čtyřicítce než ke třicítce. Má toho za sebou dost, aby mohl leckomu zavařit. Obléká se v Savile Row, ale prý bydlí v díře s jednou ložnicí v Actonu a nemá auto. Všechny peníze utrací za dobré obleky a veškerý volný čas tráví v tělocvičně, co mají v kanceláři. V zásadě smutnej kariéristickej parchant.“

„Jak se vydrápal tak vysoko? Zásluhy? Podrazy? Nebo zhodnotil to, že je černej?“

Jerry prudce zalpal po dechu. „Doufám, že voláš zabezpečenou lin-

kou, kámo, když se vyjadřuješ takhle. Personalisté dneska mají uši všude. Získal patričnou kvalifikaci – právnický diplom z Manchesteru, pak si udělal magistra mezinárodní bezpečnosti, to mám od našeho nepřekonatelného ajťáka. Je ovšem jedinou černou tváří na takovém postu, takže si to přeber, jak chceš. Ber to tak, Alane, že není jedním z nás. V pátek večer na něj u Bay Horse nikdy nenarazíš.“

„Takže nám nepřijde poklepat na rameno a říct: ‚Zůstane to tak, jak to bylo, chlapi.‘“

„Povídá se, že hledá takzvaná úsporná opatření. Tím myslím škrty. Dej si bacha, Alane.“

A tak se Macanespie, s cinknutými kartami v ruce, rozhodl, že se nestane obětním beránkem. Mnohem lepší volbou by byl velšský beránek. On bude zrzavé prase, výhruzně cenící nebezpečné tesáky na každého, kdo by si myslel, že není důstojný protivník. Dostavil se do kanceláře s předstihem a k úžasu Thea Proctora si začal dělat pořádek na stole a uklízet svou půlku kanceláře.

„Snažíš se stát učitelovým mazánkem?“ ozval se Proctor.

„Jen jsem se na tohle místo podíval cizíma očima a dospěl jsem k závěru, že to tu nemusí vypadat jako v prasečím chlívků,“ odpověděl, popadl tři špinavé hrnečky a schoval je do spodního šuplíku. Zjevně zneklidněný Proctor začal vyrovnávat složky a papíry na svém stole.

Než stačil udělat dostatečně velký dojem, vstoupila do místnosti jedna ze zaměstnankyň kantýny s termokonvicí a jediným hrnečkem. Nahlédla do papírku. „Který z vás je Wilson Cagney?“

„Ještě tu není, láska. A budete potřebovat další dva hrníčky.“ Proctorovi se vždycky daří působit dojemem pompézního kancelářského blba, pomyslel si Macanespie.

„Ne, nebudu.“ Zamávala mu papírkem před očima. „Podívejte: ‚Objednávka pro Wilsona Cagneyho. Černá káva pro jednu osobu.‘ Můžete mi to některý z vás podepsat?“

„Nevím, proč bych to měl podepisovat, když to nebudu pít,“ zahučel Proctor.

„Dejte to sem,“ řekl Macanespie a naškrábal na spodní část papírku svůj podpis. „Nevypijeme mu to, slibuju.“ Po dívčině odchodu nadzvedl víčko a nasál vůni. „Ale, ale, to je kvalitka,“ poznamenal.

„Pro živýho boha, Alane, zavři to. Ucíť to tu.“ Proctor zpanikařil, ale Macanespie při zaklapávání víčka jen posměšně zkrivil rty.

O pět minut později do místnosti bez zaklepání vstoupil vysoký černoch v bezvadném tmavošedém obleku s proužkem. Velice nakrátko ostříhané vlasy zdůrazňovaly úzkou hlavu a překvapivě jemné rysy. „Dobré ráno, pánové,“ pozdravil, potom si nalil kávu z termokonvice. Krátce na oba pohlédl, pak zagestikuloval šálkem směrem k Proctorovi. „Vy jste určitě Proctor.“ Theo přikývl. Vypadalo to, že Cagney je sám se sebou spokojený. „Takže vy budete Macanespie.“ Tentokrát v Cagneyho hlase zazněl lehký náznak nechuti.

Cagney se posadil, a než si přehodil nohu přes nohu, popotáhl si kalhoty v kolenou. „Patrně víte, proč jsem tady?“

„Střídáte Selinu Brysonovou,“ odpověděl Macanespie. „Obcházíte zaměstnance v přední linii.“ Usmál se, okamžitě se totiž začal strachovat, jestli příliš neukazuje zuby a nedává tím najevo nervozitu.

Cagney uklonil hlavu. „Správně. A zároveň špatně. Je pravda, že jsem převzal vedení po Selině. Ale nejsem tu proto, abych vám stiskl ruku a vykládal vám, jak úžasnou práci tady odvádíte. Protože v případě vás dvou to není pravda.“

Proctor zrudl, od čistého bílého límečku se mu začala vzhůru šířit temně švestková barva. „Jsme jen drobnou součástí zdejší velké operace. Nemůžete nám klást za vinu všechno, co nedopadne dobře.“

Cagney popíjel kávu, zjevně si ji vychutnával. „Vláda Spojeného království ctí koncepci mezinárodního práva. To je hlavní důvod, proč jsme v Organizaci spojených národů podporovali vytvoření Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii. Proto jsme k práci u tribunálu přidělili lidi, jako jste vy. Všichni víme, že koncem tohoto roku bude činnost tribunálu ukončena, takže všichni popijíme v klubu

poslední naděje. A někteří lidé z toho nemají radost. Neřekli byste, že jsem situaci vyhodnotil výstižně?“

Macanespie se držel zpátky, čekal, jakým směrem skočí jeho kolega. Proctor vystrčil bradu, zatvářil se bojovně. „Tribunál, jako je tenhle, nemůže nikdy uspokojit požadavky lidí na spravedlnost. To dá rozum. Po tak dlouhé době nikdo nemůže čekat, že se objeví takové důkazy, které by za všech okolností obstály před soudem.“

Cagney odložil hrneček. „To uznávám. Starosti mi ovšem dělají případy, které se před soud nikdy nedostaly. Takové, u nichž byly připraveny fascikly a naplánována akce vedoucí k zatčení dotyčného údajného válečného zločince. Pouze k zatčení nikdy nedošlo, protože cíl operace byl čistou náhodou zavražděn dřív, než jsme se rozhoupali k akci.“

Tak odtud vítr vane! Někdo má v kalhotách kvůli něčím černým operacím. Macanespie pokrčil rameny. „Drsná spravedlnost. Nad podobnými lidmi nikdo moc slz neuroní. Jenže to se prostě někdy stane.“

Cagney prudce udeřil rukou do stolu, porcelánové nádoby zachřestilo, lžičky zazvonily. „Tohle mi nepodstrkujte. K těm úmrtím nedošlo žádnou šťastnou náhodou. Je jich nejmíň deset. Posledním byl Miroslav Šimunovič, zrovna minulý týden.“

„Po Balkánu se ještě pořád pohybuje spousta zabijáků,“ nadhodil Proctor.

Cagney po něm střelil hněvivým pohledem. „Připomeňte mi, abych vás nenavrhoval na žádnou diplomatickou pozici. Snažím se vám říct, že zatímco moje předchůdkyně možná byla ochotná přimhouřit oko nad jakýmkoli programem převzetí spravedlnosti do vlastních rukou, co tu probíhá, já rozhodně ne.“

„Jak jste sám podotkl, do konce roku bude po všem,“ prohlásil Macanespie mrzutě.

„Takže co? Myslíte si, že prostě nemám šťourat do vosího hnízda?“ Cagney se dramaticky odmlčel. Druzí dva muži si vyměnili pohled. Ten jim zjevně stačil k závěru, že šlo o pouhou řečnickou otázku. Dívali se na Cagneyho s výrazem vzdorovité paličatosti. Zjevně netrpělivě

zavrtěl hlavou. „Prostě to nechápete, vidíte? Tohle je konec tribunálu. Tady uděláme tlustou čáru. Teď řekneme Bosně, Chorvatsku, Černé Hoře, Kosovu a ostatním: ‚Skončili jsme. Uklidněte se a snažte se chovat jako v jednadvacátém století, ne ve dvacátém.‘ Řekneme jim, že jsme udělali, co bylo v našich silách, abychom vyměřili trest těm špatným. A teď musí postoupit dál. Nechat minulost, ať pohřbí své mrtvé.“

Proctor ze sebe vydal zvuk, který se nacházel někde na půli cesty mezi zakašláním a suchým, hořkým smíchem. „Byl bych nerad, kdyby to vyznělo nějak hrubě, ale je znát, že jste v téhle části světa nováčkem. Oni ještě stále bojují ve svých dávných bitvách. Oni se o celé věci baví, jako by k ní došlo včera. My si můžeme myslet, že je po všem, ale tam u nich si to nikdo nemyslí.“

„No tak se to budou muset naučit. Pokud se chtějí stát součástí moderní Evropy, budou se muset naučit žít jako moderní Evropané, ne jako primitivní armády středověkých válečníků.“

Macanespie si poposedl na židli a natáhl se pro konvičku s kávou. „Tak jednoduché to není. Všechno je svázané s národnostní příslušností, náboženstvím a kmenovými svazy. Je to jako Severní Irsko znásobené deseti. Rangers a Celtic dotažené ad absurdum.“ Vytáhl ze šuplíku hrneček a nalil si kávu. Cagney se v první chvíli zatvářil našťavaně, pak lehce pobaveně. Ale nestačilo to k tomu, aby změnil téma.

„A jak jinak se to změní, když na ně nebudeme klást vyšší požadavky? Myslíte si, že na Balkánu neexistuje nová generace mladých lidí, která chce žít jinak? Která se dívá na svět prizmatem facebooku a twitteru a vidí jiný způsob života? Která je otrávená starými způsoby provozování geopolitiky na zadním dvorku?“

Další výměna pohledů. Macanespiemu poklesla ramena, opět se setkal s nevědomostí nějakého papaláše z Londýna, který nemá nejmenší tušení, jak svět funguje. „Možná. Ale nechápu, co to má společného s námi.“

Cagney sevřel rty do podrážděné tenké čáry. „To zabíjení musí pře-

stat. Ty vraždy – protože nejde o nic jiného než o vraždy, nebudeme je glorifikovat slovy jako ‚drsná spravedlnost‘ – se musí stát minulostí.“

„Chápu vaše stanovisko,“ odpověděl Macanespie. „Ale proč to má být zrovna náš problém? My jsme ty vraždy nespáchali ani jsme jimi nikoho nepověřili. Prostě v nich nemáme prsty.“

„Protože společný prvek těch vražd spočívá v tom, že se všechny týkaly případů, v nichž jsme se výrazně angažovali. My, tahle kancelář. My jsme společný jmenovatel. Buď si někdo z našeho týmu myslí, že se proměnil v Charlese Bronsona, nebo tu máme krtka, který prozrazuje výsledky našeho vyšetřování třetí straně, a ta má vlastní program očisty Balkánu.“

Proctorem tato skutečnost viditelně otrásla a Macanespie měl podezření, že s ním to není o moc lepší. Sám by to nikdy takhle dohromady neposkládal. Vyměnili si další pohled, tentokrát užaslý. „Do prčic!“ procedil Macanespie mezi zuby.

„Jak jsem řekl. Nejsme žádní vrazi,“ trval na svém Proctor.

Cagney se pousmál pouhým škubnutím koutku úst. „Teď, když jsem se s vámi seznámil, musím souhlasit. Ale někdo vrahem je. A já vám dávám za úkol zjistit kdo.“ Odsunul židli od stolu a zvedl se.

„Jsme právníci, ne detektivové,“ namítl Macanespie.

„Možná jste kdysi bývali právníky. Ale několik posledních let jste byli honičmi psy, kteří vyčenichávali místa úkrytů bandy řezníků. Tohle je vaše poslední úloha. Najděte toho mstitele. Můžete s tím začít hned zítra ráno.“

„Zítra je neděle,“ zaprotestoval Macanespie.

„Mluvíte jako nějaký prodavač.“ Cagney se netajil svým pohrdáním. „Čím dřív začnete, tím dřív dodáte výsledky. Potom vás možná po návratu domů bude čekat kariéra.“

Maggie Blakeová šla okamžitě zatáhnout těžké závěsy přes okno obývacího pokoje. Všimla si, že je úplněk, postála u okna a dívala se přes stříbřité střechy směrem k dřímajícím věžím centra Oxfordu. Kolej sv. Scholastiky od nich ležela dostatečně daleko, aby se mohla cítit povznesená nad vřavou pasti pro turisty v centru města, ale přitom ze svého apartmá ve třetím patře Magnusson Hall měla skvělou vyhlídku na lesklé břidlicové střechy přerušované komínovými nástavci, na nezastavěný prostor Univerzitních parků směrem ke Kebleově koleji, na muzeum Pitta Riverse a dál na útržky cimbuří, věží a kamenných fasád nejrůznějších kolejí a univerzitních budov. Je jednou z mála zbývajících členek profesorského sboru, které žijí uvnitř jejích zdí, a je za toto privilegium vděčná. Uvolnilo větší částku z jejího příjmu na cestování pro potěšení, ne jen podle diktátu výzkumných grantů. A také miluje výhled z tohoto pokoje, kde si čte, píše a setkává se s několika postgraduálními studenty, které má na starosti.

Protože celý tenhle den byl protkaný vzpomínkami, vybavila si, jak Mitju poprvé přivedla do svého apartmá. Oba byli unavení válkou, nedostatkem spánku a celí rozbolavělí po dvoudenní cestě na korbě nákladáku, který je v brzkých ranních hodinách vysadil na Banbury Road. Na koleji panovalo ticho, jen v několika málo oknech studentských pokojů se svítilo. Když Maggie zápolila se zasunutím klíče do

vchodových dveří Magnusson Hall, klid narušovalo jedině falešně patetické kejhání divokých kachen a Mitja se zasmál. „Večeře,“ prohlásil měkce.

Pomalou stoupali po schodišti. Maggie si vybavila, jak se jí popruhy batohu zařezávaly do citlivých míst na ramenou i jak se jí roztrásl čtyřhlavý stehenní sval na posledním ramenu schodů.

A pak se ocitli v obývacím pokoji a panorama města se koupalo v měsíčním svitu. Mitja pustil na zem batoh, jako by to byl pytel kamenů, a zamířil k oknu jako přitahovaný měsíčním paprskem. Opřel čelo o sklo a zasténal: „Pamatuješ, jak býval Dubrovnik stejně krásný jako tohle?“

Vymanila se z popruhů batohu a přešla místnost, objala Mitju pažemi kolem těla a opřela se mu o rameno, aby viděla taky trochu z vyhlídky, která jí tolik chyběla. „Pamatuju. Poprvé jsem město viděla v noci a přišlo mi jako z pohádky. Městské hradby. Síť ulic. Budova katedrály připomínající truhlu s pokladem. Přístav třpytící se v měsíčním svitu. Reflektory přístavu svatého Ivana se ve vodě odrážely jako sloupy.“

„A teď je z něj suť. Trosky.“ Napřímil se a přitáhl si Maggie k boku, pevně ji k sobě přitiskl. „Nechápu, proč můj národ nikdy nedospěje. Vy Angličané...“

Štouchla ho loktem do žeber. „Skoti, nezapomínej!“

Netrpělivě zavrtěl hlavou. „Víš, mohli byste být stejně hrozní jako my.“ V jeho hlase zaznívala shovívavost, ale i únava. „Tak dobrá. Ti Angličané měli občanskou válku. Ale překonali to. Rytíři a Cromwellovi muži se přestali nenávidět a vzájemně se zabíjet. Měli taky svoje války růží, ti Angličané, ale lidé z Yorkshiru a Lancashiru už nebojují v ulicích.“

„Leda kvůli fotbalu, řekla bych.“ Maggie si nemohla pomoci, musela zavtipkovat; to, že je zpátky v Oxfordu, ji naplnilo hlubokou radostí, jako když se zásobník vody znovu obnoví po dlouhém období sucha.

„Myslím to vážně.“

„Já vím, že ano. Ale je pozdě a jsem nesmírně unavená. Mám tu whisky. Nevezmeme si do postele skleničku?“

Tentokrát se zasmál. „Přesně víš, jak všechno vylepšit.“

Vzali si lahev do postele, ale nedostali se dál než k první sklenice. Netypická kombinace tepla, pohodlí a absence strachu z nich učinila snadnou kořist spánku a ani touha, která je nikdy neopouštěla, ho nedokázala udržet daleko.

Té noci začala nová fáze jejich vztahu. A jako každá jiná fáze byla komplikovaná, bouřlivá a skvělá. Žádný životní plán, jaký si Maggie kdy sestavila, nezahrnoval někoho, jako byl Mitja. Nicméně nezahrnoval ani podzemní univerzity nebo občanské války.

Maggie nechala závěsy roztažené a posadila se ke stolu, záměrně natočenému k oknu pod úhlem pětáctýřiceti stupňů, aby pokaždé, když se chtěla pokochat pohledem z okna, musela otočit hlavu. Měla by zamířit do postele. Má za sebou dlouhý a stresující den, nevíтанá oslava přešla v nechtěnou večeři pro dvacet osob a je nesmírně fyzicky unavená. A přesto byla její mysl dosud čilá, neklidně přeskakovala od jednoho náhodného setkání k druhému, vždycky se vracela k tomu, kdo tu není.

Aniž si to plně uvědomovala, přejela prsty po dotykové destičce a probudila svého maca. Možná jen promluvilo víno, ale co když nastal čas poslechnout ten rýpavý hlásek ze zadního koutku mysli, který ji neustále nabádá, aby popsala svůj pobyt na Balkáně? Po profesní stránce to už samozřejmě udělala. *Geopolitika Balkánu: archeologický přístup* se stala standardní učebnicí k danému regionu. A akademická práce, kterou vydala a která rozpitvávala reakce médií na konflikt, přitáhla značnou pozornost rozhlasu, televize i tisku. Maggie psala o důsledcích obléhání Dubrovníku. Nikdy ovšem nepopsala, jaké to bylo ve městě tehdy žít. Nikdy nevyličila, jak došlo k tomu, že v Dubrovníku zůstala, ani komplikovanou cestu, která ji zavedla do Kosova s jeho masakry a tábory speciálně určenými ke znásilňování žen.

Napřed se vyprávění toho příběhu vyhýbala, protože všechno bylo

příliš čerstvé. Maggie potřebovala větší odstup od oněch traumatizujících událostí, aby je mohla zasadit do souvislostí. Pak se držela zpátky, protože nemohla napsat vyprávění, aniž by se v jeho popředí a středu ocitl Mitja, a tou dobou s ním žila v Oxfordu. Věděla, že by leccos neschvaloval a ani by nesouhlasil se vším, co by musela sdělit o letech, kdy pendlovala tam a zpátky mezi svým životem v Oxfordu a životem ve válečné zóně. A nechtěla mezi ně dva zasít nesvár.

A nakonec mlčela, protože odešel a ona se nedokázala vzdát naděje, že se vrátí zpátky. Zveřejnit věci, z jejichž četby by byl nešťastný, jí připadalo jako příliš velké riziko.

Jenže léta mýjela a Mitja se neozýval. Neposlal ani přání k narozeninám nebo vánoční pozdrav. Nic, čím by potvrdil, kým jeden pro druhého byli. Prostě mlčel. Ono mlčení bylo o to vážnější, že takové na Balkáně nikdy nepoznala. „Nic tu nemlčí,“ řekl jí kdysi. „Všechno mluví, jen je třeba vědět, jak máš naslouchat.“ No, tohle mlčení zcela jistě nemluvílo. A neexistuje žádný důvod, proč by Maggie měla držet jazyk za zuby. I kdyby se snad rozhodla, že tu věc nebude publikovat, najde uspokojení v tom, že vše svěří papíru. A získá šanci znovu navštívit svou minulost a možná najde jiný úhel, novou pravdu.

I když neví, jak celý příběh skončí.

Karen pozdě v noci pomalu projížděla boční ulicí, nechtěla vyrušit sousedy. V těch domech našly domov rodiny, které si nelibovaly v divokých víkendových večírcích. Za solidními konvenčními fasádami žily klidnými středostavovskými životy. Když se domů vracela po jedenácté večerní, povětšinou se nikde nesvítilo. Díky své práci se docela skepticky tvářila na to, co se za těmi elegantně natřenými vchodovými dveřmi ve skutečnosti děje, ale pokud věděla, žádný z jejích sousedů se nikdy neprohřešil ani nezaplaceným parkovacím lístkem. Prostředí se naprosto lišilo od hlučné ulice, v níž vyrůstala, s halasnými večery a ukřičenými hrami na chodníku, opileckými nočními půtkami a zpíváním. Láska k Philu Parhatkovi změnila její život ve více směrech, než si předtím dokázala představit.

Celá léta spolu pracovali v původní jednotce odložených případů ve Fifu, zvykali si na nové technologie, učili se číst mezi řádky ve starých složkách policejních hlášení, dobývali pravdu z její ochranné skořápky. Na žebříčku hodnot stála vždycky stupínek nad Philem, ale to jim nikdy nebránilo v tom, aby byli kamarádi. Vzájemně si kryli záda a čas od času měla pocit, že Phil je jediným člověkem stojícím na její straně. Byli tým a jejich procento úspěšných případů potvrzovalo jeho hodnotu.

Brzy si uvědomila, že bojuje s pocity, které sahají dál, než je pouhé

přátelství. Přitahoval ji, snila o něm a nenáviděla se za to, že ohrožuje jejich pracovní vztah pubertální touhou. Když jí projevoval drobné laskavosti, říkala si, že by se se stejnou pozorností věnoval Mentolovi, nebo dokonce psovi.

A pak se všechno změnilo. Přímo uprostřed jejich nejtěžšího případu zjistila, že Phil je na tom stejně. O několik týdnů později se odstěhovala ze své neosobní krabice na bezduchem moderním sídlišti do Philovy pozdně viktoriánské vily, do domu, který do posledního kousíčku zrestaurovala Philova švagrová, horlivá historička architektury, která sledovala příliš mnoho televizních proměn bytů. Karen dosud nemohla úplně uvěřit, že se teď těší tak nesmírné vážnosti.

Občas ji přepadalo pokušení nezabočit na štěrkovou cestu mezi rozkošné bylinné skalky, pokračovat v jízdě na konec ulice a ještě dál, zpátky tam, kde nebude mít pocit, že je vetřelkyně.

Jenže dneska večer ne. Dneska ke kamennému dvojdomku mířila jako žena, která sem patří. V domě panovalo ticho a tma, až na tlumené světlo někde vzadu. „Phil je doma?“ zeptala se River, její boty klapaly po leštěné viktoriánské dlažbě. „Nebo jde o pouhý instinkt policisty nechat vždycky v domě rozsvíceno?“

„Odjel přes víkend na nějaký kurz. Něco ohledně využití souběžných přestupků.“ Cestou do kuchyně v zadní části domu Karen rozsvěčila světla. Kuchyně byla jedinou místností, kde se Philovi podařilo zbrzdit příliv nápadů jeho švagrové. Když se sem Karen nastěhovala, přežíval tu styl sedmdesátých let. Teď byla kuchyně samý nerez a dřevo, povrchové plochy obsadily přístroje a nejrůznější další předměty; prostě správná kuchyně jak se patří, kde se vaří a lidé sedí u stolu a povídají si spolu.

„Co to znamená?“ River klesla na kuchyňskou židli, vděčná za chvíli klidu. Neposlušné tmavé vlasy měla zcela netypicky rozpuštěné, vytvářely jí kolem hlavy chaotickou svatozář, pod velkýma šedýma očima měla kruhy. Vždycky byla štíhlá; teď neměla daleko ke kostnatosti, na starém voskovaném saku se objevily nové záhyby ve vertikálním

směru v místech, která už nevyplňovalo tělo. Džíny na ní nezvykle visely, materiál vytvářel boule u kolen a na vnitřku stehen přebýval.

„Měla jsem pochyby, jestli neopouští tým odložených případů jen kvůli našemu vztahu, ale tým prevence vražd ho opravdu chytil za srdce. Zjevně proběhl jakýsi výzkum, jehož výsledky naznačily, že muži, kteří projevují násilnické sklony, mívají tendenci k drobným prohřeškům i v jiných oblastech svého života. Jako třeba že neplatí poplatky za televizi, jezdí v autech bez povinného ručení, projíždějí křižovatkami na červenou, kradou drobnosti v obchodech. Takové hlouposti lidé dělají, aby si dokázali, že nejsou stádní.“ Karen vytáhla ze stojanu na vína lahev australského červeného a odšroubovala víčko. „Proto Philův tým vyvíjí strategii, při níž se snaží odvést násilníky od zneužívaných partnerek tím, že si je umístí pod drobnohled a klepnou je přes prsty za sebemenší přestoupení zákona. Občas toho na ně posbírají tolik, že dotyčného šmejda můžou posadit za mříže. Jindy mu jen znepríjemňují život do té míry, že je pro něj snazší odejít a usadit se někde jinde.“

„Nepřesune se tím problém jenom jinam?“ River vzala do ruky skleničku, kterou jí Karen nalila. Přičichla si, napila se a pak přikývla. „Dobré.“

„Jo. Ale doufejme, že někam, kde funguje stejná policejní taktika. Jde o to, aby ve finále pochopil, že když bude buzerovat partnerku, sám se stane předmětem buzerace, sice poněkud jiným, ale velice nepříjemným způsobem. A navíc tým někdy získá dostatek materiálů, aby ho dal pod zámek, což znamená, že nám zmizí z rovnice způsobem, kdy oběť nebude nucená podávat svědectví o tom, co jí dělal.“

„A funguje to?“

Karen pokrčila rameny. „Podle Phila to zachraňuje životy.“ Vyndala ze skříňky sáček sladkoslaného popcornu a nasypala ho do mísy. „Ale pojďme k věci. Pověz mi něco o té mé kostře.“ Jakmile ostatky uložili do pytle a řádně označili, River je odvezla do márnice. Karen jí u práce dopřála soukromí. Zkušenost ji naučila, že si lidé nejlépe poradí, když

jsou ponecháni sami sobě. Nakukování přes rameno nikdy nezlepší kvalitu práce. Zatímco se forenzní specialistka zabývala tělem, Karen se zaměřila na nedávnou minulost školy Johna Drummonda, snažila se zjistit, kdo do ní měl přístup a kdy to bylo. Podobná úloha je nevděčná v jakékoli době, ale o sobotním odpolední a večeru se něco takového blíží přímo nemožnému úkolu. Dočkala se jen samých záporných odpovědí. Po plných dvanáct let žádnou část budovy nikdo pravidelně nevyužíval, to od doby, kdy se vystěhovala charitativní organizace pořádající kurzy outdoorových aktivit pro sociálně hendikepované teenagery. V budově se nezabydleli žádní squateři. Nikdo z bezpečnostní agentury pověřené její ochranou před poškozením nepřipustil, že by kdy vylezl po schodech nahoru. Nikdo spojený se školou v dávných dobách jejího působení nebyl nahlášen jako pohřešovaný. A co je nejdůležitější, Karenina snaha najít kohokoli, kdo by něco věděl o volném lezení na Johna Drummonda, vyšla naprázdno. Kamarád Fräsera Jardinea má vypnutý mobil, a dokud se jí neozve, nezavede je tato slibná linie vyšetřování vůbec nikam. Samé negativní odpovědi. A ona se zalyká touhou po něčem pozitivním.

River dochroupala ohromnou hrst popcornu. „Je to muž. A zemřel následkem střelné rány střelou malého kalibru do čela. Všechno, co ti kromě toho v tuhle chvíli můžu říct, je v nejlepším případě odhad. Podle umístění otvoru vstřelu se domnívám, že šlo o vraždu.“ Ukázala si na místo nad pravým obočím. „V životě jsem nezažila, že by se sebevrah střelil sem. Do spánku ano. Do horního patra úst. Jednou rovnou mezi oči. Ale nikdy kus od středu jako tady.“

Karen příkyvovala, nacpala si do úst další popcorn. „Hmm. To jsem si myslela.“

„Navíc po kulce nikde ani stopy. To ovšem nutně neznamená, že ji někdo odstranil. Na kostech i kolem těla jsou patrné známky aktivit hlodavců a ptáků.“

„Takže veverka nebo straka mohly kulku odnést a upustit ji někde jinde?“

„Snadno. Co se identifikace týče, řekla bych, že tomu muži bylo v době vraždy něco mezi čtyřicítkou a padesátkou. Zajímavá je stomatologická práce. Má několik korunek, pěkně drahých, ze zlata a porcelánu, nejspíš vyrobených dva nebo tři roky před smrtí. A s největší pravděpodobností tady. Ale jde mi o další věci, ty starší. Podobnou práci jsem vídala na mrtvolách ze západní části starého východního bloku. Ukrajina, Albánie, Bulharsko, Bosna, takové končiny.“

„Takže si myslíš, že pocházel odtamtud, ale žil tady?“

„Vypadá to tak. Pokud nešlo o nějakého dobře utajeného agenta žijícího pod cizí identitou. Nebylo to místo, kde by sis nechala opravit zuby, pokud bys měla na vybranou. Ne v té době.“

„V té době?“

River se zamyslela, kroužila skleničkou. „Podle mě je mrtvý něco mezi pěti až deseti lety. Těžko to určit přesně, figuruje tu příliš mnoho proměnných. Oblečení se rozložilo, což znamená přírodní materiály. Pod tělem jsme přesto našli několik vláken. Řekla bych, že měl pravděpodobně bavlněné prádlo, kalhoty spíš z bavlněného kepru než džíny – žádné cvočky – a košili ze směsi bavlny a plátna. Vlněné ponožky a něco, co připomíná neklouzavé lezačky. Většina materiálů shnila nebo si je odnesli hlodavci nebo ptáci do hnízda, ale gumová obruba a podrážka jsou téměř nedotčené. Mezi podrážkou a kostmi chodidla jsem našla několik kousků vlny.“

„Ty boty dávají smysl. Máme svědka, který tvrdí, že nějací šílenci provozovali volné sólo lezení po budovách podobných Johnu Drummondovi. To nám nabízí vysvětlení, jak se dostal nahoru, aniž by musel procházet budovou a nějak se bez žebříku dostat ke střešnímu oknu. Protože žádný žebřík není nikde k nalezení.“

River si nabrala další popcorn. „Lidi mě nikdy nepřestanou udivovat. Chtělo by se ti šplhat nahoru po budově, když je uvnitř naprosto pohodové schodiště? Chápu to, když lezou na nějakou horu. To je výzva, vztah k přírodě. Výhled, prokristapána. Ale budovy? To je prostě divné.“

„Jo, no, mně je jedno, nakolik je to divné, pokud mi to pomůže nahlédnout do případu. Protože v tom, co říkáš, mi bolestivě chybí detaily. Neznáme barvu oblečení, jeho styl, nic, co bychom mohli porovnat s popisem, co na sobě třeba měla nějaká pohřešovaná osoba...“ Karen si povzdechla.

„To je mi líto. Nedokážu určit barvu ani u těch ponožek. Ale určitě se najdou jiné věci, které nám dodají větší naději na shodu s některým z vašich pohřešovaných.“ River vytáhla mobil a vyvolala fotogalerii. „Podívej.“ Karen posouvala židli, až také mohla sledovat displej. „Tohle musel mít v zadní kapse kalhot.“ Na mobilu byla vidět tmavě červená karta velikosti kreditky, opatřená magnetickým proužkem. „Poznáváš, co to je?“

„Měla bych?“

„Nevím. Připadá mi to jako karta, jaká se používá k otevření hotelového pokoje, ale není na ní vytištěné nic, co by prozrazovalo, odkud pochází.“

Karen potřásala hlavou. „Ve městě jsou stovky hotelů a penzionů. Třeba na forenzním vytáhnou nějaké údaje z toho magnetického proužku. Ale než jim kartu předám, ukážu ji specialistům na otisky, jestli z ní něco nesejmou. Tohle byla jediná věc, která ukazovala na jeho identitu?“

„Přesně tak. Z jejího umístění usuzuju, že původně byla v zadní kapse kalhot. Ten, kdo ho zabil, nejspíš odnesl portmonku a všechno, co by mohlo pomoci s určením totožnosti oběti. Hádám, že jakmile našel tyhle věci, přestal tělo dál prohledávat.“

„Člověk musí mít hodně silný žaludek, aby dokázal prohledávat mrtvolu. Prostě nezbyvá než doufat, že z té karty něco vytáhneme.“ Karen dolila skleničky a zívla. „Přesto tenhle případ představuje změnu oproti běžnému scénáři vyšetřování starých případů. Nemusím se prokousávat mizernými poznámkami někoho jiného a dostávat depresi z ubohosti jeho schopností.“

„Nikdy nevíš, co se z toho nakonec vyklube. Třeba si budeš muset

udělat výlet do zahraničí, pokud se ukáže, že tvoje oběť má minulost někde jinde.“

Karen se temně uchechtla. „Jo, to máš pravdu. Při mé smůle to bude albánský pašerák lidí. Tak kdy toho pro mě budeš mít víc?“

„DNA v pondělí dopoledne. Analýzu kostí spustím zítra ráno hned jako první věc. Pokud se nikam nedostaneš s tou hotelovou kartou a klasickou forenzní analýzou, vždycky existuje možnost rekonstrukce hlavy,“ dodala River přemýšlivě.

Karen udělala obličej. „Já vím. A v současné době s ní hodně pokročili, díky počítačové 3D grafice. Jde ovšem o nákladnou záležitost, a pokud náš člověk pocházel ze zámoří, je moc malá naděje na to, že trefíme jednoznačnou identitu. Nevím, jestli bych takové výdaje dokázala ospravedlnit. Povedu to ovšem v patrnosti.“

„To jsou radosti moderních forenzních metod, Karen. Dřív, když člověk narazil na lidské ostatky, bývalo určení totožnosti tím nejtěžším oříškem. Ale v současné době se nikdo nikam neschová. Všichni svou minulost nosíme pod kůží. Ta sklenička vína, co teď piješ? To je jen další příspěvek k celkové sumě Karen Pirieové.“

Karen se zasmála a přitukla si s River skleničkou. „Dalších sto dvacet kalorií k celkové sumě Karen Pirieové. A když už jsme u daného tématu, dost jsi shodila, a to jsi nikdy neměla kil zrovna nazbyt.“

River před pohledem přítelkyně uhnula očima. „Nic mi není,“ odpověděla. „Jen jsem měla moc práce. Víš, jak to chodí.“

„Vím, že když mám moc práce, přibírám. Jím v tom chvatu samá nezdravá jídla.“

„Se mnou je to naopak. Zapomínám jíst.“

Karen vrtěla hlavou, na rtech křivý úsměv. „No, vidíš, mně takováhle věta nedává smysl. Jak můžeš ‚zapomenout‘ jíst?“

River se sebrala a nuceně do svého hlasu vložila veselost. „Stejně jako ty ‚zapomeneš‘ spát, když nutně potřebuješ najít odpověď na něco, co by nikdo jiný nedokázal rozšifrovat.“

„Ty mě ale máš přečtenou. Dneska ovšem žádnou nutnou odpověď nehledám.“ Znovu zívla. „A zítra je taky den. Nezapíchneme to?“

River pohlédla na hodinky. „Co nevidět. Musím taky zavolat Ew-
novi. Bude ještě vzhůru. Spím tam, co vždycky?“

Karen se zvedla, dopila skleničku. „Jo. A zítra se pustíme do řešení totožnosti toho záhadného muže. Čím dřív ji budeme znát, tím dřív najdeme toho, kdo mu střelil kulku do hlavy. Někde venku pobíhá vrah, který si užil mnoha nerušených nocí. Nastal čas postarat se mu o noční můry.“

Nejkratší vzdálenost mezi dvěma body na Balkáně není nikdy rovná čára. Na těchto sporných územích historie a geografie vždycky kolidovaly s lidskou schopností jednat krutě. Tady jsem s depresivní pravidelností znovu a znovu objevovala svou vlastní zranitelnost. Našla jsem tu ovšem i lásku a naději a možnost vykoupení.

Nikdy jsem si nepřípadala víc smrtelná než při burácení mohutných ran dělostřelecké palby. Vzplanutí roztroušených světél výbuchů na obloze, otřásání budov kolem mě a strašlivá ozvěna dunivých explozí mě naplňovaly hrůzou. Když jsem se před dvaatřiceti lety hlásila na studium geografie, nečekala jsem, že můj profesní život bude vypadat takhle. Netušila jsem, že být geografem obnáší stát se terčem odstřelovačů, řídit napříč půlkou Evropy sanitku plně naloženou zdravotnickými potřebami nebo se schovávat před tajnou policií v suterénech plných kryš.

Pro takový druh dobrodružství mě nevychovali. Vyrůstala jsem v Howe Of Fife, ostrově konzervatismu a zemědělství v centru radikálního regionu s tradicí hornictví, loďařství a rybolovu. Můj otec byl, jak se tomu zdvořile říká, zemědělský dělník, ale přílehavější slovo by bylo nevolník. Matka pracovala na zkrácený úvazek na mlékárenské farmě a byla hybnou silou stojící za mou snahou o rychlý únik z domova.

Měla jsem to štěstí, že jsem na University College v Londýně dorazila právě ve chvíli, kdy se do popředí zájmu začal propracovávat lidský aspekt disciplíny. Obor geografie tradičně patřil mužům, ale čerstvá vlna feministických akademiček začala pronikat úplně všude. Socioekonomická geografie života žen se začínala hlásit o pozornost hnutími, jako byl například ženský mírový tábor Greenham Common, která ovládla novinové titulky a poskytovala cenné zdroje pro výzkum a publikované akademické práce. Je mi jasné, že toto prohlášení může působit nevěrohodně, ale v těch dobách bylo vzrušující studovat geografii.

Konzultantka mé disertační práce Melissa Armstrongová byla jednou z těchto radikálních inovátorek. Krátce předtím se vrátila do Londýna po pěti letech postgraduálního studia a postdoktorandské práce ve Spojených státech, zapálená pro marxistickou a feministickou ideologii. Vtrhla na University College s veškerou ničivou silou tornáda, vykořenila existující mocenské struktury, posunula tektonické desky fyzické geografie a vytvořila tak cestu pro něco zcela odlišného. Melissa trávila hodně času s filozofy a vědci různých oborů společenských věd, právě tak jako se spolupracovníky ze svého oddělení a její energie kolegům pořádně zamotala hlavu.

Byla jsem jednou ze dvou dívek mezi postgraduálními studenty geografie a staly jsme se jejími pobočnicemi, následovnicemi a obracečkami na víru. Náš obdiv hraničil s patolízalstvím, zejména když svoji politiku uvedla do praxe. Kolem poloviny osmdesátých let poslali zástupci disidentské filozofické komunity v Praze tajnou výzvu západním akademikům, o nichž se domnívali, že by s nimi mohli sympatizovat. Přijedte nám pomoci podvracet režim pořádáním nelegálních seminářů, žádali.

Melissa se stala členkou koleje sv. Scholastiky v Oxfordu právě včas, aby se mohla zúčastnit první vlny těchto spolupracujících akademiků, zastánců svobody. Byla součástí skupiny, která